

Nr 133.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående avskrivning av vissa hos Norrbottens läns kolonisationsnämnd redovisade fordringar; given Stockholms slott den 24 februari 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 24 februari 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför:

Genom beslut den 30 juni 1924 bemyndigade Kungl. Maj:t statens kolonisationsnämnd att, i enlighet med vad föredragande departementschefen föreslagit under punkt 93 av nionde huvudtiteln i 1924 års statsverksproposition, avgiva förbindelse till landsting eller hushållningssällskap, som till kolonist å kronoparker i Norrland och Dalarna förmedlade lån från norrländska nyodlingsfonden, att av statsmedel ersätta låneförmedlaren å lånet uppkommande förlust till såväl kapital som ränta, samt att utbetala vad en-

ligt sådan förbindelse kunde tillkomma låneförmedlare från de medel, som anvisats till kolonisation å sagda kronoparker.

I proposition nr 221 till 1938 års riksdag har lämnats en redogörelse för tillkomsten av och bestämmelserna rörande kolonaten å kronoparker i Norrland och Dalarna.

Beträffande villkoren för lån från norrländska nyodlingsfonden gällde vid tidpunkten för Kungl. Maj:ts omförmälda beslut en den 17 juni 1921 utfärdad kungörelse (nr 356). Denna kungörelse har den 11 juni 1926 ersatts av kungörelse angående ändrade villkor för lån från norrländska nyodlingsfonden (nr 204), däri sedermera vidtagits vissa ändringar.

I en av statens egnahemsstyrelse med skrivelse den 24 maj 1938 överlämnad framställning har *Norrbottens läns kolonisationsnämnd* hemställt, att en statsverkets utestående fordran å 11,122 kronor 29 öre, vilken uppkommit därigenom, att nämnden på grund av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1924 måst till vederbörande låneförmedlare inbetala vissa utlämnade nyodlingslån, måtte avskrivas. Kolonisationsnämnden, som vid sin ansökan fogat en tablå över ifrågavarande nyodlingslån, har till stöd för den föreslagna avskrivningen anfört följande.

Sedan Norrbottens läns kolonisationsnämnd övertagit handläggningen av ärenden rörande kronoparkskolonisationen inom länet, har nämnden på grund av garantiförbindelser, avgivna i enlighet med Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 30 juni 1924, nödgats infria i den företedda tablån upptagna trettio nyodlingslån, som av länets hushållningssällskap utlämnats till kolonister å skilda kronoparker. Jämte ränta och lagsökningskostnader ha nämndens utlägg för berörda ändamål uppgått till sammanlagt 16,147 kronor 66 öre. Under årens lopp ha kolonisterna verkställt avbetalningar med 5,025 kronor 37 öre, så att statsverkets kvarstående fordran hos kolonisterna vid ingången av budgetåret 1935/36 uppgick till 11,122 kronor 29 öre. Under tiden därefter har nämnden icke lyckats indriva någon del av förevarande fordran. Med sin kännedom om ifrågavarande kolonister finner nämnden utsikterna att utfå ytterligare något av berörda fordran vara synnerligen små.

I detta sammanhang vill nämnden framhålla, att nämnden i yttrande den 13 januari 1938 till 1936 års egnahemsutredning i fråga om föreslagna lättnader i upplåtelsevillkoren för kolonister (jfr 1938: prop. nr 221; R. skr. nr 248) uttalat, att även för de bäst ställda kolonatinnehavarna den ekonomiska bärkraften nästan undantagslöst vore ringa, varför kontanta utlägg i form av lega, amorteringsavgifter, brandstodsavgifter och skatter m. m. ofast medförde svårigheter.

Härtill kommer, att de kolonister, varom här är fråga, befinna sig i ett avsevärt sämre läge än de, vilka erhållit odlingsbidrag enligt nu gällande bestämmelser.

Statens egnahemsstyrelse har anfört följande.

På grund av vad i framställningen anförts samt i övrigt för egnahemsstyrelsen kända förhållanden håller styrelsen före, att utsikt för statsverket att återbekomma ifrågavarande, i förskott erlagda medel ej förefinnes. Annan utväg än att medgiva den sökta avskrivningen torde realiter ej föreligga. Då emellertid av riksdagen åren 1929 och 1933 givna bemyndigan-

den för Kungl. Maj:t att i vissa särskilda fall medgiva avskrivning av statens fordran beträffande lån, som lämnats från statens under statskontorets förvaltning ställda utlåningsfonder, ej torde vara tillämpliga i förevarande fall, synes riksdagens bifall till den sökta avskrivningsåtgärden böra inhämtas.

I utlåtande den 22 juli 1938 har *statskontoret* anfört följande.

Av 1924 års statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkt 93, framgår, att statens kolonisationsnämnd i yttrande den 24 november 1923 föreslagit, att för riksdagen skulle framläggas förslag om bemyndigande för nämnden att för statens räkning, vid förefallande behov, teckna borgen för av kolonister, vilka innehade kolonat å arrende, hos landsting och hushållningssällskap ansökta lån ur norrländska nyodlingsfonden samt att såsom villkor därför skulle stadgas, bland annat, att gentemot kolonisterna för lånets utbetalande gjordes förbehåll, att staten berättigades att, därest kolonisten försummade erlägga föreskriven ränta eller amortering å lånet, ej mindre förklara kolonatupplåtelsen förverkad än även avdraga ogulden ränta och amortering vid utgivande av avträdande kolonist tillkommande ersättning för av honom å kolonattet utförda förbättringar.

Av yttrandet framgår vidare, att kolonisationsnämnden tänkt sig, att, därest kolonist skulle brista i sitt åtagande i fråga om låns återbetalning, nämnden skulle hålla lån sig skadeslös genom att till ny innehavare överlåta det avträdde kolonattet på villkor, att denne till nämnden erlade vad nämnden utgivit till låneförmedlaren.

I anledning av förslaget anförde departementschefen, att, då han funne den föreslagna anordningen med borgen av ett statens organ gent emot förmedlare av statens lån ur formell synpunkt mindre lämplig, han i stället ville tillstyrka bemyndigande för kolonisationsnämnden att, då kolonist beträffande av honom sökt lån från norrländska nyodlingsfonden till nämnden avlämnade skriftligt medgivande av innehåll, som i huvudsak överensstämde med vad nämnden i förberörda yttrande den 24 november 1923 föreslagit såsom villkor för tecknande av borgen, nämnden finge, efter prövning av föreliggande omständigheter, till låneförmedlande landsting eller hushållningssällskap avgiva förbindelse att av statsmedel ersätta låneförmedlaren å lånet uppkommande förlust till såväl kapital som ränta.

Huruvida eller i vad mån försök gjorts att utfå förevarande fordringsbelopp i den ordning, som enligt vad förut anförts, anvisats vid utfärdandet av ifrågavarande bemyndigande för kolonisationsnämnden, framgår icke av den föreliggande framställningen. Vid sådant förhållande ävensom i betraktande av de obetydliga belopp, varom här i en hel del fall är fråga, synes det statskontoret tveksamt, om fordringsbeloppen böra utan vidare eftergivas. Med hänsyn emellertid till vad statens egnahemsstyrelse i ärendet anfört vill statskontoret icke motsätta sig bifall till framställningen. Såsom egnahemsstyrelsen påpekat lär riksdagens medverkan vara erforderlig härför.

I infortrat utlåtande den 23 februari 1939 har *riksräkenskapsverket*, med hänsyn till vad i ärendet förekommit, funnit sig icke böra framställa erinran mot förslaget om avskrivning av förevarande fordringsbelopp.

Statsverkets ifrågavarande fordringar ha uppkommit därigenom, att *Departements-*
Norrbottnens läns kolonisationsnämnd på grund av en utav statens kolo-
nisationsnämnd avgiven förbindelse nödgats till länets hushållningssällskap
chefen.

i dettas egenskap av förmedlare av lån från norrländska nyodlingslånefonden utbetala vissa belopp, motsvarande till innehavare av kolonat å kronoparker inom länet utlämnade nyodlingslån, vilka icke i vederbörlig ordning infriats. Å fordringsbeloppen ha sedermera verkställts vissa avbetalningar, men alltsedan ingången av budgetåret 1935/36, då statsverkets kvarstående fordran uppgick till 11,122 kronor 29 öre, har kolonisationsnämnden icke lyckats indriva någon del av fordringarna. Med hänsyn till de tryckta ekonomiska omständigheter, vari ifrågavarande kolonister befinna sig, torde såsom statens egnahemsstyrelse anfört icke förefinnas större utsikter för statsverket att erhålla någon ytterligare avbetalning å fordringsbeloppen. Vid ställningstagandet till förevarande spörsmål bör även beaktas, att kolonatinnehavarna å kronoparkerna i Norrland utfört sitt betydelsefulla kolonisationsarbete under i de flesta fall synnerligen svåra förhållanden samt att de i anledning därav måste anses vara förtjänta av statsmakternas särskilda bistånd. I betraktande av det nu sagda tillstyrker jag i likhet med de hörda myndigheterna, att kronans ifrågavarande fordringar å tillhoppa 11,122 kronor 29 öre må avskrivas. Frågan torde emellertid böra underställas riksdagens prövning.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronans ifrågavarande hos Norrbottens läns kolonisationsnämnd redovisade fordringar om tillhoppa 11,122 kronor 29 öre må avskrivas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

P. Gullstrand.